

3. Brassai: Kávészalonban, 1932 körül

A nagyjából 1920 és 1940 közötti két évtized, az úgynevezett art deco időszak volt Európában és Amerikában egyaránt. E stílusok feletti életérzés magába olvasztotta a korábbi izmusokat és a színház, a cirkusz, a bárók, a lokálok és revük dinamikus világa képötlek kifogyhatatlan forrásául szolgált a képző- és iparművészek számára.

Schönberger a nagybányai indulását követően a Kassák Lajos által fémjelzett hazai aktivizmusban működött, majd az 1920-as évek közepétől, addig szerzett tapasztalatainak szintéziseként, immár teljesen önállósulva, art deco remekművek sorozatait alkotta meg. E korszakának főművei közé tartozik az eddig lappangó *Társaság* című nagyméretű temperája is, melyet a korszak modernizmusának legjelentősebb hazai gyűjtő-

helyeként ismert Képzőművészek Új Társasága (KUT) 1929. januári kiállításán mutatott be először a nagyközönségnek. Ritka alkalmként a festmény reprodukcióját is közzétették a tárlat katalógusában. A művész a képet már 1928-ban megfesthette, mivel a mű fotójának 1929 januári megjelenéséhez, biztosan szükség volt valamennyi időre. A képen ma látható dátum, talán a legutolsó ecsetvonások idejét jelzi.

Az eddig csak fekete-fehér fotókról ismert festményről, a művész monográfiusa, András Edit a következőket írta doktori értekezésében: „Az *Asztal körül* [sic!] jellegzetesen húszas évekbeli kávéházi jelenet, ami kedvelt témája a korszak festészetének Vaszarytól *Aba-Novákig*. A *gűlába rendezett csoport kompozícionálisan a *Koncert* [1926-27, *Baja, TIM*] és a *Család* [1928, *mgt.*] című képek*

*metszéspontján helyezkedik el – híján emennek intimitásával, amannak grandiózusságával. Formajegyei révén a *Zeneszék* [1928 körül, *mgt.*] című képhez kapcsolódik az ez esetben egyértelműen és nagyon is evilági élvezetektől mámoros társaságot ábrázoló kép. Ez az érzékeny idegrendszerű festő, kinek finom rezdülésekre is fogékony érzékenységet nem fojtotta el fegyelmezett intellektusa, a húszas évek nagyvárossá váló Budapestjének összetett, ellentmondásos polgári létformáját, életérzésének széles skáláját örökölte meg.”*

Schönberger különböző izmusokon átszűrt art deco remekműve, az első nagy világegészből, majd az azt követő forradalmakból feleszmélt, nyüzsgő kultúrájú európai lét izgatott, ideges és minden újdonságra éhes, életörömtől feszülő világába enged jelképerejű bepillantást. A háttérben pedig halkán szól a jazz ...

RUM ATTILA

4. Salvador Dalí: Kávészalonban, 1923 magántulajdon

5. André Lhote: Tánc a bárban, 1920-as évek magántulajdon

64 | 20
aukción | tétel

SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Társaság | *Company*, 1928-1929

Tempera, papír | Tempera on paper, 99,5x70 cm
Jelezve jobbra fent | Signed above right: Schönberger A. 1929

Kezdő ár | Starting price: 8 500 000 Ft | 24 638 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimate: 34 783 – 46 377 EUR

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA | EXHIBITED AND REPRODUCED:

| Képzőművészek Új Társasága KUT kiállítása.
Nemzeti Szalon, Budapest, 1929. január, katalógus: 192. o.n. (*Társaság* címen).

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| András Edit: Schönberger Armand. Corvina Kiadó, Budapest, 1984. 23. kép

1930-ban Vaszary János különleges és szokatlan képekkel jelentkezett a budapesti Ernst Múzeumban. A megszokott vizuális környezetet alapjaiban átíró, nagyvárosi fényreklámokat művészi anyagként használó kollekción, az idősödő mester merészen fiatalos művészi naprakészségét bizonyította. A tárlat jelképéül kínáló *Városi világítás* című olajfestményt, a Szépművészeti Múzeum még a kiállítás idején megvásárolta. Az egymást metsző és egymáson átvetülő fénypásmák, a különféle mesterséges világítások és reklámfények új, addig ismeretlen

színek és formák izgató világát tárták fel a művészek számára.

Schönberger Armand most aukcióra kerülő, egy évvel korábbi remekműve is villanyvilágításban fürdő, beszélgető, italozó és dohányzó társaságot, nők és férfiak meghitt, szoros és közvetlen együttlétét ábrázolja. S bár itt a konkrét fényforrás nem jelenik meg, de a kubista, expresszionista és futurista formálás emlékfoszlányait hordozó kompozíció fő rendezője mégis az irányított fények és a vetülő árnyékok remekül összehangolt együttese.

1-2. A festmény reprodukciója a KUT kiállítási katalógusában, 1929

